

Institut ekonomických studií

Fakulta sociálních věd, Karlova universita Praha

Referee report on the Bachelor Thesis submitted to State Exam

Student Name:	Svatopluk Svoboda
Thesis Supervisor Name:	Jiří Hlaváček
Thesis Title:	Modely centrálně plánovaných ekonomik

Overall Evaluation:

Autor si jako téma zvolil popis několika formálních modelů centrálně plánovaných ekonomik. Jednoznačným pozitivem práce je její jasná struktura a směřování – autor začíná pojednáním o použitelnosti klasických ekonomických modelů pro popis chování agentů v prostředí CPE, pokračuje vymezením chování typu *homo se assecurans* a přes rozbor výrobní množiny a optima takového výrobce k úvahám nad efekty pro celou ekonomiku. Ve své práci se přitom autor opírá zejména o práce J. Hlaváčka a L. Mlčocha a soustředí se na popis a důsledky jejich modelů.

Práce je napsaná slovensky, na řadě míst je však poznat, že autor čerpal z českých textů a nevyvaroval se používání čechismů – ať už v koncovkách (např. optimalizační místo optimalizačnej), v používaných výrazech (ovšem namísto slovenského však) či ve větě skladbě. Došlo i na zábavné mixy obou jazyků, jako „ku skresl'ovani“ místo „k skresl'ovaniu“.

Vedle občasných jazykových nedostatků trpí práce řadou technických nedostatků, které tak kazí celkový dojem z jinak poměrně podařené kompilace. V poznámkách pod čarou odkazuje na předchozí citované dílo, o které jde, se ale čtenář dozví až po prolístování několika stran zpět na konec předchozí kapitoly, jinde chybí u obrázku pramen. Postrádal jsem seznam zkratk, protože autor používá i jiné než jen (dnes) obecně známé. Ke snadné orientaci čtenáře v textu nepřispívá nečíslování relativně velkého množství vzorců. Přehlednosti práce by dále prospělo, kdyby textu předcházela tabulka s použitými matematickými symboly, aby bylo na první pohled jasné, „co je co“. To je však spíše rada do budoucna než výtky.

Čas od času některé věci „zatajuje“ - třeba na str. 10-11 popisuje selhávání západních autorů o popis chování podniků v CPE a snahu východních ekonomů, selhávající na problému vytvoření jednotného modelového paradigmatu, ale neuvádí, koho má na mysli. I když by to zvědavého čtenáře mohlo zajímat.

Poslední „povídavé“ kapitoly – o nereformovatelnosti centrálně plánované ekonomiky a samotný závěr práce – zůstaly bohužel autorem ne zcela využitou příležitostí, aby ukázal, že s literaturou pracuje kriticky. Jako by se bál pustit se do vlastních úvah ať už nad důvody nereformovatelnosti CPE nebo nad popisovanými modely, jejich důsledky a také jejich interpretací. Zvláště patrné je to zejména v závěru.

Závěr ale není nejslabším bodem hodnocené práce. Tím je seznam literatury. Z 23 položek je 17 prostě špatných, u některých ztěžující vůbec dohledání samotného díla. To je hlavním důvodem, proč hodnotím práci jako dobrou. V případě, že student mimo excelentní obhajoby samostatně nalezne u prvních pěti položek ze seznamu literatury své chyby, mohla by být práce hodnocena stupněm velmi dobře.

SUMMARY OF POINTS AWARDED (for the explanation of categories and scale, please, see below):

Posudek konzultanta na bakalářskou práci Svatopluka Svobody: Modely centrálně plánovaných ekonomik

Předložená bakalářská práce byla napsána samostatně. Je obsažná, čtivá, prokazuje schopnost autora pracovat s matematickými modely.

Autor využil model „homo se assecurans“ a Mlčochovy modely, nicméně nešlo o netvůrčí převzetí. Některé verze modelu (např. už úvodní, ve které je cena exogenní veličinou i pro centrum, ale i model z odst. 6.3 předpokládající smluvní ceny) jsou originálním produktem autora. Rovněž interpretace některých závěrů jde nad závěry zdrojových prací [např. (str. 48) závěr o tom, že adresná centrálně direktivní omezení nemohou přispět k omezení tendencí k sání zdrojů, což bylo (v roli požadavku na autory navrhujících „opatření k zdokonalení soustavy plánovitého řízení“) evergreenem prakticky všech „reform“ CPE]. Zajímavé je i porovnání modelů maximalizace rezervy, maximalizace hrubé výroby a maximalizace zisku.

Autor dospěl k závěru, že „viníkem za nedostatky v ekonomickém prostředí CPE není výhradně adresný direktivní plán. Tuto svou hypotézu podle mě celkem dobře vyargumentoval resp. známé argumenty uváděné v tomto smyslu správně zinterpretoval a posoudil jejich váhu.

Připomínky a náměty k diskusi:

- postrádal jsem podrobnější pasáž o chronické nedostatkovosti centrálně plánované ekonomiky (byť to bylo autorovi doporučeno). Kornaiův termín „ekonomika nedostatku“ by neměl v žádné práci shrnující pohledy na centrálně plánovanou ekonomiku chybět,
- uvítal bych víc z Mlčochova popisu reálné plánované ekonomiky (z práce Mlčoch (1990) (autor se soustředil spíše na ranější Mlčochovy studie).

Jako další náměty pro diskusi u obhajoby doporučuji posouzení tezí, že

- jedním z problémů CPE je absence Schumpeterovy „tvořivé destrukce“,
- v CPE byly subjekty motivovány k tomu, aby braly do úvahy utopené náklady („sunk costs“), což je v standardním ekonomickém prostředí neracionální,
- některé jevy z CPE jsou pozorovatelné i dnešní tržní (přesněji smíšené) ekonomice.

Doporučuji bakalářskou práci přijmout a ocenit známkou „velmi dobře“.

V Praze 25.8. 2007

Prof. RNDr. Jiří Hlaváček, CSc.